

WOLONTARIAT W DANII

Wolontariusze w państwie opiekuńczym

XX wiek przyniósł duże przeobrażenia i rozwój funkcji instytucji wolontarystycznych w Danii. Zmiany te w dużej mierze wymusiła zdobywająca stopniowo coraz większą popularność ideologia „welfare state” (państwa opiekuńczego) Partii Socjaldemokratycznej, oparta na zasadzie solidarności społecznej. Duński system państwa opiekuńczego zakłada wyrównywanie poziomu życia społecznego poprzez wyeliminowanie biedy, osiągnęte dzięki interwencji państwa.

Ten sposób myślenia jest widoczny w duńskim sposobie życia od 1930 r. Państwo opiekuńcze pomimo swoich wad (np. wysokie podatki) wciąż jest popierane zarówno przez ludzi, jak i większość partii politycznych (choć nie ma wśród nich zgody co do sposobu, w jaki idea państwa opiekuńczego powinna być wprowadzana w życie).

Tło historyczne

Organizacje o charakterze wolontariackim powstawały w Danii już w XIX w. Głównie były to organizacje o charakterze religijnym, ściśle związane z kościołem. W ciągu ostatnich 100 lat część tych organizacji przestała istnieć, lecz są też takie, które przetrwały, a nawet poszerzyły swoją działalność. Kolejną dużą grupę organizacji wolontarystycznych (ok. 30%) stanowią te, które powstały w czasie największego rozwoju duńskiego państwa opiekuńczego (lata 1964-1983). Kolejne 30% organizacji zostało założonych w ostatnich 10 latach. Młode organizacje pomagają w większości ludziom w podeszłym wieku i osobom niepełnosprawnym, co związane jest z poszerzaniem się obszaru samopomocy, w rezultacie czego organizacje dbają o interesy i rozwiązywanie problemów swoich członków.

Organizacje wolontarystyczne pracujące w sektorze pomocy społecznej w Danii były od 1950 r. postrzegane jako dodatek do publicznego sektora opieki społecznej i odgrywały prawie niewidoczną rolę, przynajmniej w oczach polityków. Pomimo to w wielu sektorach, np. sporcie, kulturze, edukacji, wolontariat odgrywał często rolę decydującą o ich funkcjonowaniu. Obecnie także w sektorze socjalnym rośnie tendencja kręgów rządowych do patrzenia na organizacje wolontarystyczne z nadzieją, że będą one w stanie przejąć część usług publicznych i zająć się rozwiązywaniem specyficznych problemów socjalnych. Organizacje wolontarystyczne wciąż jednak odczuwają brak środków wystarczających do prowadzenia tego typu usług. W celu podołania tej pracy potrzebne są pieniądze państwowe.

Wolontariat a państwo

Zarówno samorząd, jak i władze centralne zwiększają zainteresowanie wolontariatem, widząc w nim możliwość zmniejszania kosztów, zwłaszcza ponoszonych w sferze socjalnej. Popularnym poglądem wśród polityków wydaje się być twierdzenie, że wolontariusze są tanią siłą roboczą. Część gmin w Danii uchwaliła budżety, które uwzględniają nieformalną pomoc dla potrzebujących i wolontariuszy dostarczających za darmo podstawowe usługi dla ludzi starszych, które to zadania są statutowymi obowiązkami gminy. W latach 90. polityka rządu nakierowywała pracę wolontarystyczną na wybrane, kontrolowane projekty, w szczególności dotyczące marginesowych grup socjalnych, których potrzeby nie są zaspokajane poprzez działania o charakterze ogólnym.

W związku z realizacją w Danii idei „welfare state”, państwo odgrywa decydującą rolę w wielu sektorach (opieki społecznej, zdrowia, edukacji itd.). Często używanym określeniem, kiedy mówi się o relacjach między państwem a wolontariatem, jest „trójwymiarowa sieć”,

oznaczająca państwo, rodzinę i pracę wolontariusza. Istotna jest współpraca pomiędzy nimi, ponieważ każdy z tych podmiotów ma własne motywy działania oraz odrębną odpowiedzialność. Jedno z tych ogniw samo nie może rozwiązać wszystkich problemów społecznych. Ani państwo, ani rodzina, ani organizacje wolontarystyczne nie mogą też wykonywać swojej pracy na własną rękę (bez porozumienia z pozostałymi). Ewentualnym czwartym ogniwem jest wolny rynek oraz istniejąca możliwość skomercjalizowania działań opiekuńczych. I chociaż wielu ludzi wolałoby trzymać się z daleka od agencji działających dla zysku i świadczących usługi socjalne i zdrowotne, zwiększa się presja na szukanie rozwiązań także poza sektorem publicznym.

Mimo entuzjastycznej pomocy rządu dla działań wolontariuszy, krytykuje się go za zbyt przywiązywanie wagi do zalet wolontariatu, a ignorowanie faktu, że wolontariusze często nie są przygotowani do wykonywania zadań bardziej specjalistycznych i trudnych. Komentatorzy ostrzegają, że jeśli organizacje wolontarystyczne wezmą na siebie odpowiedzialność za usługi, do których nie są przygotowane, sens wolontariatu zostanie podważony, co może grozić załamaniem systemu opieki.

Głębsza analiza wolontariatu wykazuje, że wolontariusze są chętni do angażowania się w prace profilaktyczne, ale nie chcą brać na siebie zasadniczych obowiązków opiekuńczych, należących do państwa. Są oni przygotowani do pomocy w usprawnieniu państwowego systemu opieki, nie zaś do jego zastępowania lub podważania. W przyszłości mogą nie chcieć wykonywać pracy, która wykracza poza główne cele organizacji socjalnych – z tego tylko powodu, że rząd chce, aby to robili. Tak więc podczas gdy duński rząd wykazuje jedno z najbardziej prowolontarystycznych stanowisk wśród krajów europejskich, odzywają się głosy, że nakłada nadmierne obowiązki na wolontariuszy.

Rodzina nie odgrywa już w Danii takiej roli jak niegdyś. Poprzednie więzi między członkami rodziny zostały mocno zredukowane i silne związki rodzinne występują obecnie głównie w małych rodzinach. W 1995 r. 35,9% ludności żyło samotnie, gdy w 1980 r. 29,1%. Wprawdzie zjawisko to tłumaczy w dużym stopniu wzrost liczby ludzi starszych, obserwuje się jednak, że coraz więcej osób we wszystkich grupach wiekowych wybiera życie w samotności. Proporcje samotnych mężczyzn między 30 a 50 rokiem życia zwiększyły się z tego powodu o połowę – z 10% w 1980 r. do 15% w 1995 r. Osoby samotne znajdujące się w krytycznych sytuacjach są często zdane na pomoc państwa lub właśnie wolontariuszy.

Prawo i definicje

Państwo duńskie nie stosuje prawnych barier w rozwoju wolontariatu, nie ustanowiło także szczególnych prawnych udogodnień w jego działalności. Prawo podatkowe i regulacje dotyczące zasiłków wciąż nie sprzyjają aktywności wolontarystycznej i wolontariatowi w ogóle. Ulgi podatkowe w zamian za wspieranie działań charytatywnych praktycznie w Danii nie istnieją. Ostatnio kilka regulacji prawnych sprawiło, że trudno jest ludziom otrzymującym państwowe zasiłki zajmować się typową pracą wolontarystyczną. W świetle tych rozwiązań pojawia się tendencja do aktywizowania ludzi w zamian za przyznawane im korzyści (co oznacza, że korzyści te są przyznawane w przypadku, kiedy odbiorca wykona określoną pracę). Oczywiście nie jest to wtedy wolontariat.

Organizacje wolontarystyczne same domagały się, aby władze wprowadziły odpowiednie rozwiązania prawne. Często rozwijały nowe usługi, wychodząc na przeciw rodzącym się potrzebom i państwo szybko „przejmowało” te usługi. Dominującą strategią organizacji wolontariackich stał się pogląd, że im więcej państwo „przejmuje”, tym lepiej. Jest to jeden z powodów, że sektor wolontariatu w Danii pod koniec obecnego stulecia jakby wychodził z mody oraz stawał się nieważny

i taki był do niedawna pogląd polityków, specjalistów i mieszkańców. Wszyscy uznali budowanie państwa opiekuńczego za bardziej istotne, zwłaszcza w zakresie polityki socjalnej i zdrowotnej.

W dziedzinie kultury, sportu czy ochrony środowiska wysiłek wolontariuszy odgrywał znaczącą rolę, podczas gdy na obszarze socjalnym i opieki zdrowotnej rola organizacji wolontariackich przez wiele lat była prawie niedostrzegalna, a nawet uważana za kłopotliwą, wychodząc bowiem z założenia, że państwo powinno być w stanie zaspokoić wszystkie potrzeby obywateli. Należy zaznaczyć, że kształtowanie się państwa opiekuńczego nie oznaczało zmniejszenia liczby organizacji wolontarystycznych, lecz zmniejszenie roli wolontariatu w społeczeństwie.

W ostatnich 10-15 latach w duńskim społeczeństwie nastąpiły ogromne zmiany zarówno w sferze ekonomicznej, jak i politycznej. Kilka bardzo ciężkich kryzysów ekonomicznych i stosunkowo wysoki poziom bezrobocia zmusił ludzi do przemyślenia od nowa ideologii opiekuńczości. Państwo dostrzegło w sektorze wolontariatu możliwego dostawcę usług (inną możliwością było skorzystanie z usług wolnego rynku). Bardzo często z powodów ideologicznych rząd był zainteresowany promowaniem partnerskich stosunków z sektorem wolontarystycznym i duże sumy pieniędzy zostały przeznaczone na jego rozwój.

Takie stanowisko rządu wiąże się jednak z ryzykiem, że sektor wolontariatu, postrzegany jako tani sposób rozwiązywania problemów, może stać się jedynie dostarczycielem „niżkowych usług”. Ponadto istnieje poważna opozycja przeciwko wolontariatowi ze strony specjalistów i związków zawodowych, co sprawia, że idea partnerstwa staje się iluzją. W tej sytuacji organizacje wolontarystyczne mogą chcieć wykonywać zadania, do których nie zostały powołane – tylko po to, żeby przeżyć. Oznacza to, że znikną wolontariusze, a organizacje będą zmuszone do specjalizacji swoich usług. Jeśli to nastąpi, sektor wolontariatu może stracić swoją tożsamość i specjalne cechy czyniące z niego alternatywę dla usług świadczonych przez państwo i firmy komercyjne.

W Danii można się spotkać z kilkoma definicjami wolontariatu. Wolontariat to:

1. Aktywność mieszkańców wykonywana bez wynagrodzenia w organizacjach, grupach mieszkańców, stowarzyszeniach itp.
2. Praca socjalna wykonywana poprzez organizacje wolontarystyczne. Organizacje te mogą być zarówno filantropijne i oferować usługi dostępne dla każdego, jak też mogą pracować jedynie na rzecz wybranych grup.

Praca wolontarystyczna to: Niepłatna działalność podejmowana z własnej woli. Działalność ta musi służyć osobom innym niż ona sama lub jej rodzina, i musi być w pewnej mierze sformalizowana.

Organizacja wolontarystyczna to: Stowarzyszenie założone na zasadach dobrowolności i nie działające dla osiągnięcia zysku (non-profit). Praca wolontarystyczna jest stosowana w realizacji celów statutowych, aczkolwiek organizacja ta może zatrudniać personel płatny.

Wolontariat w liczbach

Nie ma w Danii żadnej nadrzędnej ogólnopaństwowej organizacji, zrzeszającej wszystkie organizacje wolontarystyczne. Struktury nadrzędne skupiają natomiast organizacje świadczące określoną pomoc, np. opiekę nad dziećmi, osobami starszymi, niepełnosprawnymi.

Najbardziej znaczące instytucje dbające o interesy wolontariuszy to powołana w 1983 r. Komisja ds. Wolontariatu pod auspicjami Ministerstwa Spraw Społecznych oraz założone w 1992 r. duńskie Centrum Wolontariatu.

Głównymi beneficjentami pracy wolontariuszy zrzeszonych we wszelkiego typu organizacjach wolontarystycznych w Danii są: dzieci, młodzież, osoby chore i upośledzone umysłowo oraz fizycznie, ludzie w trudnej sytuacji życiowej, bezrobotni, ludzie starsi, a także uchodźcy i osoby uzależnione. Znaczącą rolę odgrywają w Danii organizacje pomagające dzieciom i młodzieży, jak również osobom chorym oraz upośledzonym umysłowo lub fizycznie. Wniosek z tego, że zainteresowanie pracą z bardziej wyspecjalizowanymi grupami, takimi jak osoby wyłączone ze społeczeństwa, maltretowane, mniejszości etniczne, nie jest wcale tak popularne jak chęć pomocy „zwykłym ludziom” w specyficznej życiowej sytuacji.

Większość organizacji zajmuje się udzielaniem porad i dostarczaniem informacji. Inną ważną dziedziną ich działalności jest edukacja i szkolenie. Należy zauważyć, że w Danii nie są to działania powiązane z systemem edukacyjnym. Około 1/3 działających organizacji prowadzi różnego rodzaju instytucje – zarówno całodobowe, jak i opieki dziennej (np. żłobki, przedszkola, centra rekreacyjne, domy opieki, kluby dzienne). Nie znaczy to jednak, że wymienione instytucje są przez te organizacje finansowane (może tak być w przypadku, gdy są to kluby czy kafejki „alternatywne”, np. dla ludzi „z marginesu”). W pozostałych przypadkach koszty ich funkcjonowania ponoszą samorządy lokalne lub państwo. Pomoc udzielana przez sektor wolontariatu jedynie uzupełnia fundusze z budżetu państwa. Omawiane instytucje są prowadzone przede wszystkim przez organizacje humanitarne i kościelne, w większości założone przed 1920 r. Organizacje „starsze” o wiele częściej angażują się w prowadzenie instytucji niż te, które powstały stosunkowo niedawno.

Próbując ocenić rolę i siłę organizacji wolontarystycznych w dzisiejszym społeczeństwie duńskim, musimy uwzględnić ich do zbierania funduszy i zarządzania nimi. Oczywiście, ich zdolność do odgrywania samodzielnej, i być może bardziej krytycznej roli w stosunku do państwa, zależy w dużym stopniu od ich samodzielności. Z badań przeprowadzonych w ostatnim roku obrachunkowym, wynika, że tylko kilka organizacji nie posiada znaczących funduszy (mniej niż 1000 funtów). Duża część z nich (około 1/4) jest bardzo silna pod względem ekonomicznym. Wśród organizacji wykazujących się obrotem ponad 500 000 funtów w ciągu ostatniego roku, znajdują się np. ogólnonarodowa organizacja do walki z rakiem i Duński Czerwony Krzyż. Wiele organizacji z dużym obrotem prowadzi instytucje, o których była już mowa powyżej. Organizacje, które działają wiele lat, najogólniej mówiąc są bogatsze niż nowo powstałe. Wśród organizacji założonych po 1980 r., prawie 45% ma obrót od zera do 20 000 funtów, podczas gdy wśród organizacji sprzed roku 1920 ponad 45% organizacji ma obrót przekraczający 100 000 funtów. Pomimo dobrze rozwiniętego systemu publicznego finansowania pomocy społecznej, więcej niż 1/4 organizacji nie otrzymuje żadnych dotacji rządowych. Dalsza 1/4 otrzymuje mniej niż 25% środków z tytułu rządowych grantów. Tylko w 1/3 organizacji 51% (lub więcej) dochodu pochodzi z dotacji rządowych lub samorządowych.

W 1987 r. Duński Instytut Badań Socjalnych przeprowadził ocenę zasięgu i charakteru pracy wolontarystycznej w kraju. W tym czasie około 1/4 populacji była zaangażowana w tego rodzaju pracę, poświęcając wolontariatowi średnio 13 godzin miesięcznie. Wśród wolontariuszy było więcej mężczyzn niż kobiet, a także mężczyźni poświęcali więcej czasu na pracę wolontarystyczną. Obecnie nieco ponad 1/4 ludności w Danii pracuje jako wolontariusze, poświęcając na ten cel średnio 14 godzin w miesiącu. Mężczyźni wciąż są nieco bardziej aktywni od kobiet, ale do nieznacznego przyrostu liczby wolontariuszy przyczynił się wzrost aktywności kobiet z 20% do 27%. W każdym razie połowa społeczeństwa duńskiego nigdy nie miała kontaktu z pracą wolontarystyczną.

Dziś, podobnie jak w połowie lat 80., niewielu wolontariuszy zajmuje się tym, co politycy i dziennikarze zwykle rozumieją pod pojęciem pracy wolontarystycznej, którą kojarzą z bezpośrednią działalnością mającą na celu pomoc osobom indywidualnym.

Faktycznie większość wolontariuszy pracuje w szeroko rozumianej pomocy społecznej. W szczególności angażują się w prace organizacyjne i administrację, szkolenia i prowadzenie zajęć praktycznych oraz organizację wolnego czasu (p. tabela 1). Granice pomiędzy różnymi formami pracy wolontariuszy stale się zmieniają, co często utrudnia stwierdzenie, kiedy działalność wykonywana przez organizację jest np. socjalna, a kiedy kulturalna. W pracy wolontariuszy zdecydowanie przeważa kultura, sport i zajęcia związane z organizacją wolnego czasu – 48%. Pomoc socjalna znajduje się na drugim miejscu – 11%.

Według przeprowadzonych badań największą aktywność jako wolontariusze wykazują osoby średnio zamożne (1/3 z nich podejmuje się zadań wolontarystycznych). Najmniej aktywni są bezrobotni

i odbiorcy pomocy materialnej (1/5) oraz osoby powyżej 70 roku życia, z których tylko jedna na dziesięć wykonuje pracę wolontarystyczną.

Mężczyźni pracujący więcej niż 45 godzin tygodniowo wydają się mieć jeszcze dużo chęci do działania na rzecz innych – prawie 40% z nich pracuje jako wolontariusze. Jeśli chodzi o kobiety, podobna liczba wolontariuszek jest wśród pracujących w niepełnym wymiarze (do 30 godzin tygodniowo), jak i wśród pracujących 45 godzin lub więcej w tygodniu.

Ponad połowa wolontariuszy usłyszała po raz pierwszy o pracy wolontarystycznej od rodziny lub przyjaciół. Reklama poprzez media, ulotki lub plakaty dawała bardzo słaby rezultat. W rekrutacji do pracy wolontarystycznej biorą udział również wolontariusze. Kobiety wolały raczej same zwracać się do organizacji, podczas gdy mężczyźni wolą być „nachodzeni” przez organizacje. Najczęściej wymienianym powodem tego, że ludzie nie chcą być wolontariuszami jest brak czasu. Prawie 2/3 pytanych podało taki powód, brak czasu uzasadniając głównie pracą i obowiązkami rodzinnymi. Może z tego jedynie wynikać, że pracy wolontarystycznej ludzie ci nie przyznają pierwszeństwa. Przecież pozostali, którzy udzielają się w wolontariacie, często również mają pracę, rodzinę i inne obowiązki.

Według badań – nowych wolontariuszy należy szukać wśród 25% ankietowanych, którzy jako powód niepodejmowania działań wolontarystycznych podali, że nie zostali o to poproszeni. Niewielu wspomniało o złych doświadczeniach w przeszłości lub stwierdziło, że „nie wierzy w takie rzeczy”. Ważne, że społeczeństwo duńskie jest pozytywnie nastawione do pracy wolontarystycznej.

Rezultaty badań świadczą, iż w Danii jest jeszcze nie wykorzystany przez wolontariat potencjał ludzki.

„Nowy wolontariat”

W połowie lat 80. pojawiły się w Danii dwa nowe rodzaje organizacji wolontarystycznych, często określane jako „nowy wolontariat”. Pierwsza z nich to tzw. grupy samopomocy, popularna obecnie forma wolontariatu. Pomysł samopomocy opiera się na wykorzystaniu chęci ludzi do aktywnej poprawy swojej sytuacji życiowej. Ludzie sami organizują się, aby rozwiązywać własne problemy. Dużą zaletą tych grup jest brak biurokracji i wolontarystyczne angażowanie się w pracę grupy wszystkich jej członków. Szacuje się, że jest około 1800 takich grup samopomocowych w Danii (1997).

Bardzo ważną inicjatywą z punktu widzenia łączenia interesów wolontariuszy i odbiorców ich usług są w Danii Biura Wolontariatu (Volunteer Bureaux). Celem tych biur jest stworzenie więzi między ludźmi mającymi wolny czas a organizacjami, które potrzebują pomocy. Obecnie jest w Danii około 40-45 takich biur (1997). Większość z nich organizuje każdego miesiąca od 3 do 19 miejsc pracy dla wolontariuszy, chociaż są i takie, które potrafią

zorganizować od 30 do 50 miejsc pracy miesięcznie. Biuro wolontariatu wspiera pracę wolontariuszy w społecznościach lokalnych poprzez:

- zachęcanie do działalności wolontarystycznej,
- przestrzeganie dobrowolności pracy wolontarystycznej,
- popieranie nowych rozwiązań w sektorze wolontariatu,
- informowanie o możliwościach pracy wolontarystycznej,
- popieranie zwrotu kosztów poniesionych przez wolontariuszy podczas wykonywania ich pracy.

Biuro wolontariatu stara się, aby wolontariusze:

- otrzymali właściwą informację o pracy i wymaganych kwalifikacjach,
- nie zastępowali personelu płatnego,
- nie byli wykorzystywani w programach prac publicznych,
- współpracowali z lokalnymi organizacjami, stowarzyszeniami, związkami zawodowymi, władzą państwową, politykami i specjalistami. Biuro wolontariatu może kierować wolontariuszy do pracy w partiach politycznych, przedsiębiorstwach prywatnych lub ruchach religijnych.

Biuro wolontariatu:

- powinno być albo niezależną organizacją wolontarystyczną, albo odrębną częścią innej niezależnej organizacji wolontarystycznej,
- korzysta z bezpłatnej pracy wolontariuszy, mając często płatny personel koordynujący,
- jest niekomercyjne (jeśli osiągnie jakikolwiek zysk, powinien on być wydany na cele statutowe),
- wypełnia swoje zadania dzięki prywatnym i publicznym funduszom,
- popiera pogląd, że praca wolontarystyczna jest ważnym elementem budowy świadomego społeczeństwa, powinna więc być wspierana i szanowana.

Trendy rozwoju wolontariatu w Danii

Z przytoczonych danych wynika, że wolontariat w Danii wciąż się rozwija. Liczba wolontariuszy jest w miarę stała oraz powstają nowe organizacje wolontarystyczne. Najnowsze badania wykazują, że działa tu jedno stowarzyszenie lub organizacja wolontariacka na każde 150 mieszkańców oraz że na wsiach jest więcej tego typu organizacji niż w miastach.

Praca wolontarystyczna postrzegana jest w Danii jako coraz ważniejszy element całości działań opiekuńczych. Ten sam trend jest widoczny w całej zachodniej Europie, gdzie praca wolontarystyczna w sferze socjalnej stała się odrębnym tematem debat politycznych w ostatnich 10-15 lat. Programy większości partii politycznych w Danii zawierają rozdziały poświęcone socjalnej pracy wolontarystycznej.

W duńskim systemie politycznym, tak jak w całym społeczeństwie, istnieje pozytywny stosunek do socjalnej pracy wolontarystycznej. Większość społeczeństwa wierzy, że praca wolontarystyczna wpływa na zwiększanie się odpowiedzialności ludzi za drugiego człowieka. Praca wolontarystyczna jest według nich niezbędna – bez względu na jakość usług świadczonych przez sektor publiczny. W Opinii Komisji ds. Wolontariatu dalszy rozwój duńskiego wolontariatu zależy od zmian społecznych, które mogą nastąpić w wyniku rozwoju technologicznego i ogólnej globalizacji.

Tabela 11. Procentowy udział wolontariuszy w różnych rodzajach prac w 1995

Rodzaj działalności	Mężczyźni	Kobiety	Razem
Działalność organizacyjna			
Zbiórki pieniędzy	21	19	20
Praca w komisjach i zarządach	49	42	46
Administracja	36	28	32
Informacja i reklama	15	12	14
Działalność zorientowana na grupę			
Nauczanie, szkolenia, kierowanie	34	24	29
Zajęcia praktyczne w grupach	26	34	30
Organizacja wolnego czasu	30	25	28
Działalność zorientowana na osobę			
Planowe wizyty	4	7	5
Transport	28	19	24
Zajęcia z klientem	6	7	6
Inne	5	6	5

*Każda osoba mogła brać udział w więcej niż jednej działalności z powyższej listy, dlatego suma procentowa znacząco przewyższa 100%.

1 Inger Koch Nielsen "Voluntary Work in Denmark" w: "Voluntary Action in Denmark", Socialpolitisk Forlag, Denmark, 1995. Dane statystyczne wykorzystane w opracowaniu pochodzą z badań Duńskiego Instytutu Badań Socjalnych dotyczących pracy wolontarystycznej w Danii. Rezultaty opierają się na wywiadach z reprezentatywną grupą dorosłych Duńczyków (powyżej 16 lat). Wywiady zostały przeprowadzone w listopadzie 1993r. W sumie w badaniu wykorzystano odpowiedzi 75% z 1843 osób, z którymi przeprowadzono wywiad.

Tabela 2. Wolontariusze pracujący w organizacji z daną grupą celową

Grupa celowa	W procentach
Dzieci i młodzież	41
Ludzie starsi, chorzy, niepełnosprawni	8
Grupy socjalnie wyłączone	3
Obszar lokalny	9
Grupy biznesowe	4
Populacja jako całość	14
Ludzie Trzeciego Świata	3
Inne	18
Razem	100
Ogólna liczba organizacji wolontariackich	563

Opracowanie:

Artur Święch – Centrum Wolontariatu w Kielcach

Przykład instytucji państwowej oraz organizacji pozarządowej w Danii, zajmujących się wolontariatem

Duńska Komisja ds. Wolontariatu

Komisja, powołana w 1983 r. przez Ministerstwo Spraw Socjalnych, której głównym celem jest promowanie wolontarystycznej pracy socjalnej jako części kompleksowych działań na rzecz osób potrzebujących pomocy. Bierze ona udział w debacie dotyczącej społecznej pracy wolontariuszy i przyszłości państwa opiekuńczego.

Celem Komisji jest:

- zbieranie informacji, udzielanie porad i wskazówek, tworzenie programów zarówno dla sektora publicznego, jak i wolontarystycznego,
- wspieranie Ministerstwa Spraw Socjalnych w sprawach dotyczących pracy społecznej w Danii.

Przykłady działań Komisji:

- stworzenie warunków umożliwiających udział w wolontariacie osób pozostających na zasiłku dla bezrobotnych, wcześniejszej emeryturze,
- utworzenie programu badającego pracę wolontariuszy,
- opracowanie jasnych kryteriów pomocy państwa,
- współpraca między samorządem a organizacjami wolontarystycznymi.

Komisja składa się z 29 członków, w większości reprezentujących organizacje wolontarystyczne. Wśród członków Komisji są również przedstawiciele samorządu i ministerstwa. Komisja jest forum debaty na temat roli wolontariatu w społeczeństwie. We współpracy z Centrum Wolontariatu organizuje towarzyszące debacie seminaria i konferencje poświęcone pracy wolontariatu w Danii. Komisja uważa za niezwykle ważny dialog z organizacjami, jak również ze wszystkimi, którzy interesują się wolontariatem.

Centrum Wolontariatu w Danii

Centrum zostało założone w 1992 r. jako samodzielna instytucja podległa Ministerstwu Spraw Społecznych. Celem Centrum jest promocja i wspomaganie rozwoju wolontariatu przez oferowanie informacji, porad, szkoleń i zbieranie informacji o sektorze wolontariatu. Centrum jest członkiem CEV (Europejskiego Centrum Wolontariatu) i IAVE (Międzynarodowe Stowarzyszenie ds. Działań Wolontarystycznych).

Centrum chce promować:

- prawo każdej osoby do udziału w wolontariacie w jak najlepszych warunkach i z własnej woli,
- optymalne warunki pracy dla organizacji,
- dyskusję społeczno-polityczną dotyczącą przyszłego państwa opiekuńczego,
- wiedzę i badania na temat wolontariatu,

Swoje usługi Centrum oferuje głównie sektorowi wolontarystycznemu, lecz także administracji publicznej i społeczeństwu. Udziela także porad dotyczących codziennej pracy w organizacjach, współpracy z administracją, kontroli i pracy w komisjach, współpracy między specjalistami a wolontariuszami, samopomocy, lokalnych biur wolontariatu, inicjatyw ustawodawczych i prawnych aspektów pracy wolontarystycznej. Posiadając zbiór wyjątkowych materiałów dotyczących wolontariatu, ma właściwie jedyną w Danii specjalistyczną bibliotekę z zakresu pracy wolontarystycznej. Centrum wydaje magazyn „Social Vejviser” oraz publikuje informacje i różnego rodzaju materiały: raporty, badania i ulotki o tematyce wolontarystycznej. Regularnie organizuje kursy, warsztaty, seminaria i konferencje. Są one skierowane głównie do wolontariuszy i osób zatrudnionych w sektorze wolontariatu.

www.frivsocarb.dk – strona internetowa Centrum Wolontariatu w Danii (Center for frivilligt socialt arbe jde).

Kontaktudvalget for det frivillige arbejde i Danmark

Pantheonsgade 5, 3 Postboks 158 5100 Odense C Denmark

Telefon (+45) 66 14 60 61, telefax (+45) 66 14 20 17

E-mail: ktu@frivsocarb.dk

Opracowanie:

Artur Święch – Centrum Wolontariatu w Kielcach

Tłumaczenie materiałów z języka angielskiego:

Artur Święch, Sławomir Półtorak.

Bibliografia

Rocznik Statystyczny 1997, GUS 1997.

„Voluntary Action in Denmark”, wyd. Socialpolitisk Forlag, Denmark, 1995.

„Voluntary Social Work in Denmark in the Welfare Society of the Future”, wyd. Ministerstwo Spraw Socjalnych w Danii, Kopenhaga, 1997.

Rasmussen Toft E. „Employees as volunteers – summary”, skrypt .

Habermann U. „The State and the volunteer” – wystąpienie podczas światowej konferencji IAVE (International Association of Volunteer Effort), Paryż 1990.

Święch A. „Wolontariat i pomoc socjalna w Danii” w: „Wolontariusz”, listopad 1999.

Święch A. „Rola gminy w systemie administracji Danii”, praca magisterska, czerwiec 1999.

Gaskin K., Smith J. D. „A New Civic Europe. A study of the extent and role of volunteering in the European Countries”. Volunteer Centre, London 1995.

Volunteer Bureaux in Denmark. Code of Practice. Center for frivilligt socialt arbejde: 1995.

Autor artykułu dziękuje za udostępnienie materiałów:

Louise Rasmussen, Centrum Wolontariatu w Danii,

Magdalenie Korczyk, Centrum Wolontariatu w Łodzi.